

„HAIDE CU NOI, DOMNULE, HAIDE SĂ CUNOȘTI BANATUL”

Această pohtire făcută de trei bănațeni „refugiați” în Bucureștiul lui Camil Petrescu, apare în unul din primele articole semnate de Camil, după ce a descălecat în Țara Banatului. Infatuatul autor a lui Danton a venit - convins în imensul său orgoliu - că acolo unde este el se află... capitala țării. Dincolo însă de imensa sa infatuare, pe care doar prietenul său, Mihail Sebastian i-a tolerat-o cu răbdare rabinică, am întâlnit la acest scriitor, în nuvela sa „Contesa bolnavă”, o descriere emoționantă - din punctul meu de vedere, subiectiv, bineînțeles - a capitalei noastre de atunci și de 'todeauna.

„Am venit a doua zi să-mi iau cafeaua... Dar eram prea agitat să-mi iau locul împăciuitor ca o injecție de morfină în albul auriu al după-amiezii. Priveam pe fereastra largă jos în

răspântia atât de caracteristică Timișoarei. Dintr-una din laturile lui acest bulevard dreptunghiular mărginit de palate, pe vremea aceea printre cele mai mari din România, se deschidea însă într-un lan de porumb parcelat geometric cu străzi elegant pavate. Spre Bega, maidanul acesta devenea un parc occidental cu teren de tenis... Prin mijloc era tăiat de calea ferată spre Buziaș. Tot peisajul avea ceva artificial de tablou mural, menit explicațiilor didactice în limbi străine... Asemenea tablouri au ceva ostentativ în îngrămădirea lucrurilor cele mai variate, ca să dea prilej cât mai multor substantive să fie numite de către școlari... Așa era această piață centrală a Timișoarei între Josephstadt și Cetate. Palate cu magazine lusoase, tren întretăiat cu tramvai, pavaj impecabil între lanuri de porumb, chioșcuri de

fotograf și fructe, terase de cafenele imense și joc de tenis, femei elegante și lucrătoare, chei de canal și boschet îngrijit, biserică, spital, cinematograf, alături de tenis și teatru comunal, automobile, biciclete, trăsuri și căruțe țărănești cu cai frumoși de cavalerie. Toate le aveam dintr-o singură privire purtată pe laturile de 200 de metri ale Bulevardului.”

Și altundeva: „...Cafenelele cu dublul lor aspect, de zi și de noapte, - de gheșeft și de petrecere - în care se acumulează toată viața „liberă” a Timișoarei și care înlocuiește aproape complet pe cea de „stradă”! Cafenelele cu masivitatea eleganței lor, alternând între confortabil și luxos, cu mesele „intelectualilor”, „notabililor” și celor neetichetați, cafenelele sânt un sfert din oraș...”

Vasile TODI

DIN POEZIA FRUMOASĂ A LUMII

Rondelul rozelor de august

Alexandru Macedonski

Mai sânt încă roze, mai sânt,
Și tot parfumate și ele,
Așa cum au fost și acele
Când ceru-l credeam pe pământ.

Pe-atunci eram falnic avânt ...
Priveam dintre oameni spre stele ;
Mai sânt încă roze, mai sânt,
Și tot parfumate și ele.

Zadarnic al vieții cuvânt

A stins bucuriile mele,
Mereu când zâmbesc uit, și cânt,
În ciuda cercărilor grele.
Mai sânt încă roze, mai sânt.

1919, iulie în 23

LA PAS PRIN CAPITALA BANATULUI • LA PAS PRIN CAPITALA BANATULUI

IOAN HAȚEGAN

Cândva, acum mai bine de trei sute și ceva de ani, pe acest loc se afla o baie otomană: mărturie stă și inscripția din dreapta intrării de azi. Din anul 1718, cetățenii solicită mereu construirea unui magistrat (primărie) pe acest loc.

În ajunul Crăciunului anului 1734 este așezată piatra de temelie a noii Primării. Atenție, dragă cititorule: clădirea este doar până în dreptul buranului de azi. În anul 1737, consiliul orășenesc (magistratul german) și primarul intră în noua construcție. Primăria locuitorilor ortodocși (arasciană) era pe locul Liceului „N. Lenau” de azi. În anul 1781, când Timișoara devine oraș liber cu numeroase privilegii, cele două primării se unifică.

Timp de 212 ani (1737-1949) aici este

Primăria veche

Primăria, iar în sala mare de consiliu au intrat și au fost primiți oficial împărați austrieci, regi ai Ungariei și României, alte personalități

europene în vizită la Timișoara. De la balconul etajului I, primarul J.N. Preyer a proclamat Timișoara, în 1848, ca oraș al revoluției și a denumit piața - a Libertății.

Zidurile sunt triste, căci oamenii au uitat de importanța clădirii. Palide urme mai aduc aminte de splendoarea și rigoarea de odinioară. Aici au locuit și lucrat cei mai importanți primari ai urbei. Aici s-a hotărât dezvoltarea urbanistică, economică, culturală și socială a orașului. Cine mai știe azi aceste lucruri?

Sub privirile indolente (fațada a fost refăcută prin anii '80), în ciuda tinerilor de la Facultatea de Muzică, care înviorează muzical piața, o parte din gloria orașului se stinge și riscă să se prăbușească la fel ca și clădirea din spate. O tempora, o mores! Sau, mai pe înțelesul nostru: Ce timpuri, ce moravuri!

Foaia de Giarmata

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

„CAMPIONĂ LA GO, FORMATĂ LA GIARMATA”

ESTERA ROSENBLUM

Ansira DINU

Ocurile minții au ocupat mereu un loc fruntaș în istoria omenirii și, de ce nu, o provocare pentru cei care le-au înțeles substratul. Așa se face că ele au devenit populare pe întreg mapamondul, inclusiv la noi, în Banat. Dacă în numerele trecute vă prezentăm povestea de succes și dăruirea șahiștilor din Giarmata, în acest număr vom vorbi despre un alt joc, tot de proveniență Orientală, ce a câștigat mulți adepți în comuna noastră. Este vorba de „Go”, un joc strategic pentru doi jucători, avându-și originea undeva în vechea Chină, între anii 2000 î.e.n și 200 î.e.n. Pe scurt, obiectivul său este de a delimita piesele

proprii cu un număr cât mai mare de puncte. Regulile sunt foarte simple și pot fi învățate cu ușurință. Totuși, este un joc complex, comparabil în acest aspect numai cu șahul. Lumea „Go”-ului îmi era aproape necunoscută până să o întâlnesc pe Ansira. Pe Ansira Dinu, o tânără ce ne-a reprezentat comuna cu succes la mai multe competiții.

Se descrie ca fiind o persoană încăpățânată, ambițioasă, energică și prietenoasă, iar din primele vorbe pe care le schimbă cu ea, subliniază pasiunea pentru acest joc. Când era copil, nici nu-i trecea prin minte că va juca Go. A fost mereu o fată studioasă, iremediabil îndrăgostită de școală, care din propria inițiativă a început școala la 6 ani, așa că nimeni nu s-a mirat când a văzut că tânăra se îndreaptă în această direcție. Inteligența sa o ajută foarte mult să împace școala, jocul de Go, handbalul și alte activități specifice acestei vârste. Când a ajuns în Giarmata - acum cinci ani - a cunoscut acest joc, de altfel foarte popular în comună, iar bazele pe care le avea deja în șah au ajutat-o să-l înțeleagă mult mai ușor. Domnul director al școlii din comună a susținut-o și pe ea, asemenea altor elevi, a învățat-o, iar rezultatele nu au întârziat să apară. La Go a câștigat atât individual, cât și ca parte a unei echipe. A vizitat majoritatea orașelor din România, a luat parte la Cupa Ambasadorului Japoniei, la concursuri cu miză națională și internațională. Totuși, pentru ea, cea mai prețioasă cupă rămâne cea care i-a fost acordată la Campionatul Internațional de Go - categoria sub 14 ani, deși are alte cupe cu locuri fruntașe. Ca urmare a rezultatelor sale, Ansira, membră a Clubului Milenium Giarmata a fost cooptată ca și membră a Lotului Național de Go.

În ultimul an, fiind în clasa a VIII-a, a lăsat-o mai moale cu jocul de Go și s-a concentrat asupra examenului național, pe care l-a luat cu media 9.90. Recunoaște că îi lipsesc competițiile de Go, dar speră să le reia imediat după vacanța de vară. Deși își dorește să plece la Timișoara, la Colegiul Național Bănățean, să studieze mai departe, vrea să continue să joace Go datorită multiplelor avantaje, pe care chiar ea le enumeră: solicită mult creierul, jocul de Go se învață în câteva minute, dar e nevoie de o viață întreagă pentru a-i stăpâni strategia - prin urmare nu te plictisești niciodată, dar este și un mod de relaxare constructiv pentru cei care-l joacă.

Cerneteaz a dat cel mai vestit lăutar al Banatului de Pustă

NICOLAE IANCU IANCOVICI

Andrada CĂDARIU

Cel mai vestit lăutar al Banatului de Pustă, din secolul al XIX-lea, a fost Nicolae Iancu, zis Nica, nume completat - sub influența sârbizării impuse în acea perioadă - cu Iancovici.

S-a născut la 21 martie 1821, în localitatea Cerneteaz. A fost al nouălea copil al unei familii împovărate, de plugari. Copilăria nu i-a fost fericită, fiindcă a rămas orfan de tată de timpuriu, iar mama - disperată din cauza sărăciei - l-a dat de pomană unui vecin. Micuțul

Nica păzea vitele protectorului său, iar când a venit vremea să meargă la școală a urmat câteva clase primare. Atunci s-a născut în el și pasiunea pentru muzică, pentru cântecul popular. Asculta cu multă plăcere cum doineau păstorii și, imitând alți copii de seama lui, a început să învețe să cânte la fluier. În scurt timp i-a întrecut pe toți. Când, în duminici și la sărbători, se întindea hora în sat, pe Nica nu-l puteai dezlipi de lângă lăutari și parcă se topea de dor cum ar fi vrut să învețe să cânte la vioară. Așa, se pare că maicăsa, simțindu-i pasiunea pentru muzică, atunci când a împlinit 9 ani, l-a luat înapoi de la stăpân și l-a dat covaciului (fierarului) din sat, care avea o vioară și, în anumite zile, mai înveselea tineretul cu ea. Covaciul îl ținea însă pe Nica mai mult la nicovală decât la instrumentul muzical. După ce studiază vioara până în 1832, este trimis la un lăutar rrom din Timișoara.

Din 1835 se angajează la o orchestră din Timișoara, părăsind-o după câteva luni și stabilindu-se, după câteva mutări, în 1841 la Lugoj. După ce cântă mai puțin de o jumătate de an într-un taraf local și devine relativ cunoscut în oraș, intră în orchestra violonistului german Seppi Muller. Aici învață notele, învață un repertoriu nou, german, de salon, și învață, pe lângă vioară, viola și violoncelul. Cântă în această orchestra până în 1847, când împreună cu o bună parte din orchestra lui Muller se retrage și își formează propriul taraf (taraf foarte interesant ca mixtură etnică, format din doi evrei, doi rromi, un sârb și un român).

În 1848 participă la revoluție, cântându-i o serenadă generalului Bem (colaborator apropiat al lui Nicolae Bălcescu), sub fereastra casei comitetului din Lugoj. Ajunge, în același an, în Timișoara, în tabăra luptătorului revoluționar Lajos Kossuth, trăind în mediul unguresc 6 luni, până la întoarcerea în Lugoj. În 1897 se retrage de la conducerea propriului taraf. În 1898 îi transmite compozitorului Tiberiu Brediceanu numeroase melodii ce aveau să-i servească drept inspirație în niște piese scurte. Moare la 25 ianuarie 1903 la Lugoj.

Micul Dom, ÎNAINTEA MARELUI DOM

CORNELIA FLOREA

Biserica Romano-Catolică „Sfântul Iosif” din Giarmata, aflată pe Strada Principală, a fost construită în anul 1730, în timpul episcopatului lui Adalbert, baron de Dalkenstein. Micul dom a fost ridicat sub conducerea inginerului Karl Alexander Steinlein. De remarcat este faptul că la lăcașul de cult din comuna noastră lucrările de construcție au început cu 6 ani înainte de cele ale Domului din Timișoara - a cărui piatră de temelie s-a pus abia la 6 august 1736, iar lucrările au durat timp îndelungat, fiind terminate abia în 1774, de același inginer care a realizat Biserica Romano-Catolică „Sfântul Iosif”. În timp, lăcașul de cult a căpătat valoarea de monument istoric. Picturile murale din interiorul bisericii au fost realizate abia în anul 1935.

Foaiia de Ramna

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

Voi continua studiile în România, îmi doresc să reușesc în țara mea

Ana Rebeca MICȘA

De ce Limba Română și nu o altă materie?

► Pot spune că am mai multe materii preferate, îmi doresc să învăț și să fiu bună la toate materiile, dar Limba și Literatura Română este preferată. În primul rând, pentru că îmi place să citesc foarte mult și consider că este important să știi vorbi corect și să ai un vocabular bogat.

Ai adus faimă școlii prin rezultatele și premiile obținute la foarte multe concursuri, proiecte și activități extrașcolare la care ai participat. Poți să le prezinți?

► Am participat la foarte multe concursuri, proiecte și activități extrașcolare - atât la Limba și Literatura Română, cât și la Matematică, Fizică, Chimie. În clasa a V-a (2009-2010) m-am calificat la Olimpiada de Limba și Literatura Română, faza județeană.

În clasa a VII-a (2011-2012) am luat locul IV pe județ la Olimpiada de Fizică, locul I la „Impuls perpetuum” concurs de fizică și chimie, la nivel județean, calificându-mă la națională. Aș mai adăuga aici locul I la Festivalul „Drag Mi-i Graiul Bănățan”, la secțiunea recitare în grai bănățean. În clasa a VIII-a (2012-2013), la olimpiada de Limba și Literatura Română faza locală am luat locul I, calificându-mă la faza județeană, unde am obținut locul IV. A urmat apoi locul I la faza județeană a concursului „Universul Cunoașterii prin Lectură”, calificându-mă la națională, care a avut loc la Galați. Tot locul I l-am luat la faza județeană a concursului „Lectura ca Abilitate de Viață”, calificându-mă la națională, care a avut loc la Bistrița și locul II la un concurs național de creație literară.

Cum ai perceput examenul de capacitate și unde îți vei îndrepta pașii pentru a face liceul?

► Examenul de Capacitate eu l-am considerat treapta dintre copilărie și adolescență. A fost prima dată când ceea ce am făcut mi-a decis

soarta, acele note ajutându-mă să merg la liceul pe care mi-l doresc. Voi studia la Liceul Teoretic „Tata Oancea”, Bocșa.

Care sunt planurile tale pentru vara aceasta?

► În această vară voi merge în Germania în vacanță la sora mea. Îmi doresc să mă relaxez după acest an plin și să petrec cât mai mult timp cu sora mea, pe care o văd o dată pe an.

Ce îți dorești să faci pe viitor? Dorești să continui studiile în România, sau vei alege calea străinătății, asemeni majorității tinerilor valoroși?

► Voi continua studiile în România, îmi doresc să reușesc în țara mea, sunt optimistă și cred în puterile mele și voi lupta pentru a face ce îmi doresc. Nu vreau neapărat să plec în străinătate, dar dacă nu voi reuși în România și mi se va oferi șansa de a munci într-o altă țară, voi profita de această ocazie. Cu siguranță mă voi întoarce cu drag în locul în care am copilărit, nu îmi voi uita țara și mi-aș dori din tot sufletul să nu fiu nevoită să o părăsesc.

INTERVIU REALIZAT DE
MONICA MOLDOVAN

Dacă vrei să înveți poți face acest lucru oriunde, totul este să vrei

Lavinia Debora BLOCĂU

Dintr-o frumoasă dimineață de vară am plecat înspre Ramna, sperând să găesc, în continuare - în această comună binecuvântată de Dumnezeu și condusă de o primărită destoinică - inspirația pentru un nou articol. Având experiența lunii iulie, când am realizat că la Ramna încă există excelență în învățământ am vorbit cu doamna primar Magdalena Ciurea să văd dacă mai există tineri cu rezultate deosebite în comună. Nu mare mi-a fost uimirea să aflu că o tânără de o frumusețe desprinsă parcă din „Lucașfărul” lui Eminescu, crescută și școlită în Ramna, apoi la Bocșa a obținut cea mai mare medie la examenul de Bacalaureat din tot județul Caraș-Severin. Întâlnirea și dialogul cu Lavinia Debora Blocău au fost fără doar și poate un motiv de bucurie. Învăț de când se știe, e conștientă că acesta este modul ei de a se realiza în viață. A muncit mult pentru nota obținută, pentru mediile obținute. O muncă susținută și constantă, lucru rar în zilele noastre. În cele ce urmează veți afla povestea acestei tinere din comuna noastră, care a obținut cel mai mare rezultat în județ la examenul de Bacalaureat, nu înainte de a menționa însă că doamna primar Magdalena Ciurea - în condițiile în care și Consiliul Local va fi de acord - dorește să acorde un stimulent Laviniei pentru a-i răsplăti eforturile.

Totodată, doamna primar dorește să o felicite pe Lavinia pentru rezultatele obținute, dar și pe ceilalți tineri valoroși din comună, pe părinții și dascălii care-i ghidează în viață să facă performanță.

Ai început clasele primare la Ramna, unde ai fost o elevă foarte bună, și liceul la Bocșa. De ce nu la Reșița, având în vedere rezultatele tale și perspectivele pe care le aveai?

► Școala generală cu clasele I-VIII am urmat-o la Ramna, apoi am mers la Liceul Teoretic „Tata Oancea” din Bocșa, la profil uman, Științe Sociale. Consider că dacă vrei să înveți poți face acest lucru oriunde, totul este să vrei.

În această perioadă de pregătești să lași comuna natală și să te îndrepti spre Timișoara. Pentru a nu dezvălui eu mai multe, te rog să spui cititorilor noștri despre ce este vorba.

► Da, voi studia la Timișoara, la Universitatea Politehnică. Într-un fel sunt nevoită să fac asta pentru că nu aș fi avut unde să studiez mai aproape de casă profilul pe care mi l-am ales eu: Limbi moderne aplicate.

Vorbește-ne puțin de rezultatul pe care l-ai avut la examenul de Bacalaureat și ce muncă a presupus acest rezultat?

► Am obținut media 9.90, cu 10 la Limba Română și la Geografie și 9.70 la Istorie și pot spune că nu m-am pregătit numai în ultimul an pentru examen. Pregătirea se face pe parcursul celor patru ani de liceu. După mine, acesta este cel mai important lucru.

Cât timp alocai zilnic pregătirii tale pentru examenul maturității, dar și pentru orele de-a doua zi?

► Ajungeam acasă în jur de ora trei, dar nu aveam niciodată un program stabilit în prealabil. Acest lucru era în funcție de cât de mult aveam de pregătit și de orarul pe care-l aveam în ziua următoare.

Nu ai făcut nici măcar pregătirea intensivă de o lună - două pe care o fac toți elevii înainte de examen?

► Da, am făcut-o, în ultima lună. A fost mai mult o recapitulare, deoarece materia am învățat-o pe parcurs.

Ce te-a motivat să înveți?

► Pur și simplu am fost învățată de mică să muncesc. Am fost învățată din clasele mici că pot să fiu prima, am continuat așa în clasele V-VIII, apoi la liceu. Munca pentru a fi mereu prima a început să fie parte din viața mea. Am văzut că pot să fiu prima și am vrut să fiu în continuare așa.

Ai observat acest lucru și la colegii tăi?

► Vorbesc în general. Referindu-mă la colegii mei, pot spune că în ultimul an am observat un interes sporit pentru examen. Fiecare își dorea să-l treacă cu o notă onorabilă. Dar, în general, este destul de greu să recuperezi totul într-un an, dacă trei ani nu te-ai străduit și nu ți-ai făcut datoria ca elev.

INTERVIU REALIZAT DE
PAULA BRAD

SATUL VALEPAI, ÎMBRĂCAT ÎN STRAIE DE SĂRBĂTOARE

DANIELA IACOBESCU

Din data de 15 și 16 august se sărbătorește hramul Bisericii Ortodoxe „Adormirea Maicii Domnului” din Valeapai. „În data de 15 august, cu începere de la ora 20- fiind vară am început mai târziu pentru că este foarte cald - a debutat Ruga satului Valeapai. În deschidere a dansat Ansamblul „Satul meu” din Ramna, iar apoi a cântat Mioara Sântăvan, împreună cu formația condusă de Nicușor Marinescu, iar în a doua zi a cântat Nicoleta Vlasici, acompaniată de aceeași formație”, ne-a explicat doamna primar Magdalena Ciurea.

În data de 17 august, un alt eveniment fericit a avut loc în satul Valeapai, avându-l ca invitat de onoare pe Preasfințitul Lucian, Episcopul Caransebeșului. Atunci, cu sprijinul cetățenilor - manopera - și cu bani de la bugetul local - pentru materiale - a fost resfințită Biserica Ortodoxă „Adormirea Maicii Domnului”, edificiu clasificat ca monument istoric. De asemenea, a fost sfințită o masă de marmură, construită în altarul bisericii. „A fost un eveniment deosebit, mai ales că de mulți ani un episcop n-a participat la o slujbă reli-gioasă în Valeapai”, ne-a explicat doamna primar Magdalena Ciurea.

Foaia de Vermeș

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

LIVIU IOAN MĂRUIA - TITLUL DE „CETĂȚEAN DE ONOARE”

Continuăm și în acest număr prezentarea gândurilor celor care au venit în data de 13 iulie să asiste la ceremonia de acordare a titlului de Cetățean de Onoare post-mortem lect. univ. dr. Liviu Ioan Măruia. Profesori de la Universitatea de Vest din Timișoara, prieteni sau vermeșeni care au crescut alături de el, toți și-au stăpânit cu greu emoțiile într-o zi cu o asemenea încărcătură emoțională.

„Vreau să mulțumesc mamei sale pentru că a crescut un asemenea copil”

Ioan Sorincău

Primarul comunei Moșnița Nouă

Am colaborat cu Liviu Ioan Măruia la un proiect pe care l-a realizat la noi în comună, iar astăzi, am venit aici cu gânduri de toate felurile. În primul rând, vreau să spun că el poate să fie un exemplu pentru orice copil dintr-o comună. Prin muncă, prin dăruire, se poate ajunge sus. Nu trebuie toți să rămână legați de acest pământ. Liviu, trăgându-și seva dintr-o

familie de dascăli și probabil datorită educației a căpătat și dăruirea și vocația de dascăl. Din zona Vermeșului a luat asprimea, încrâncenarea cu care și-a urmărit proiectele. Eu sunt recunoscător comunei Vermeș și familiei lui, dar și echipei sale care a făcut în Moșnița Nouă o lucrare deosebită. În comuna noastră vom da numele său unei străzi, dar mi se pare mult prea puțin. Ceea ce puteți face dumneavoastră pentru memoria sa este mult mai mult. Ar merita să fie promovat și la nivel județean. Încă o dată, vreau să mulțumesc mamei sale pentru că a crescut un asemenea copil.

„El ne-a încurajat, a spus că se poate”

Sergiu Ovidiu Pîrvan

Prof. Școala Gimnazială Vermeș

În calitate de reprezentant al Consiliului Local Vermeș, menționez că toți domnii consilieri au votat cu o deosebită onoare proiectul inițiat de domnul primar - acela de a-i acorda titlul de Cetățean de Onoare lui Liviu - , dar și cu regretul că nu i-am putut acorda acest titlu în timpul vieții.

Opera lui Liviu a fost mai puțin cunoscută la Vermeș. Mai spuneam eu prin ședințe noutățile legate de activitatea sa. Poate unii nu au crezut, dar acum sunt convins că s-au lămurit cine a fost Liviu. Din punct de vedere personal, l-am cunoscut pe Liviu aici, la Vermeș, și am hoinărit prin Cheile Nerei, la fotbal. Mi-a pregătit pașii spre Facultatea de Istorie, făcând istoria plăcută, ca o muzică. La o întâlnire cu Luci, Florin, eu și Liviu, acesta din urmă a venit cu o idee. Să facem o monografie: din punct de vedere istoric eu cu el, biologic, Luci și Florin geografic. El ne-a încurajat, a spus că se poate. Păcat că nu a mai ajuns să ducem proiectul la bun sfârșit, dar, cine știe, poate îl vom duce noi la capăt. Liviu va rămâne în amintirea noastră ca și un mare om și un mare istoric. Din păcate, vom vorbi acum despre el la trecut, dar va rămâne veșnic în memoria și inimile noastre.

„Să întoarcem iubirea pe care Liviu și-a revărsat-o asupra noastră”

Petru Vintilescu

Preot paroh Vermeș

Suntem într-un moment istoric al comunei. Vorbim despre un om care s-a reîntors în pământul din care a fost creat, care era un om al faptei și nu a cuvântului. Ce a învățat a pus în practică, s-a legat de pământul și locul unde s-a născut și se reîntorcea acasă cu mare drag. Iată, Dumnezeu i-a hărăzit vocația, care a fost fructificată. S-a ridicat prin voia lui Dumnezeu dintr-o familie umanistă, dintr-un neam care a iubit cartea. Vreau să menționez că dragostea de acest pământ l-a făcut pe Liviu să-l cuture. Nu numai acest pământ de aici, de la Vermeș, ci din țară, din lume, mânat de acest dor de cunoaștere, de dorința de a ști cine am fost noi, de unde ne tragem, cum ne-am format ca și creștini. Liviu a dorit să știe multe. Poate nu a putut să cuprindă totul, ci doar cât Dumnezeu i-a

hărăzit pe acest pământ. Nu este întâmplător că astăzi ne-am adunat aici, de ziua lui. Și el este aici cu noi, sufletele din lumea cealaltă sunt conștiente, iar legătura de iubire între vii și morți se face prin invocarea în rugăciune. Viața noastră pe pământ este o trecere spre veșnicie, dar Dumnezeu este Cel care hotărăște cât trăim. Pe cei care-i iubește îi cheamă la El. L-a iubit și pe Liviu, pentru că și Liviu a crezut în El, căutând dovezi arheologice ale spiritualității acestui neam. Tot ce putem face acum este să întoarcem iubirea pe care Liviu și-a revărsat-o asupra noastră, învățătura pe care v-a predat-o, prin dragostea și recunoștința pe care i-o aduceți.

„Este omul căruia îi dătez o parte din ce sunt în prezent”

Florin Petru Horak

Prof. la Școala Gimnazială Izvin

Liviu este omul căruia îi dătez o parte din ce sunt în prezent. M-a ajutat și m-a sprijinit foarte mult la începuturile mele, m-a încurajat și mi-a redat încrederea în mine, iar ambiția și perseverența care-l caracterizau mi le-a transmis și mie. Pentru mine, Liviu a fost un etalon pe care încercam să-l ajung în toate aspectele: profesional, sportiv, ambiție, perseverență, chiar și sentimental. Tot de la el am primit prima carte de speologie și tot cu el am fost pentru prima dată într-o peșteră, pasiune care a devenit pentru mine aproape un mod de viață. Aș putea să continui cu multe asemenea exemple... Referitor la Vermeș, îmi amintesc perioada din liceu, o perioadă foarte boemă, de momentele când eu, Liviu, Luci și alți prieteni de la Vermeș am început să explorăm comuna și împrejurimile sale. Încă de pe atunci rodise în noi ideea realizării unei monografii a Vermeșului, Liviu fiind mai harnic în acest sens. Acum va fi mult mai greu de dus la sfârșit acest demers. Tot datorită lui Liviu am intrat în Arheovest. Asta pentru că el își dorea o muncă în echipă, credea în oameni și dădea ce avea mai bun în el, fără să ceară nimic în schimb.

Susțin munca în echipă pentru că ea duce la progres

Fănică-Ion Rîmpu, Secretarul comunei Vermeș

Domnule Secretar Fănică-Ion Rîmpu, dumneavoastră dispuneți de o vastă experiență în administrația publică și de studii superioare care vă susțin competența. Toți, să luăm fiecare aspect în parte și să prezentăm cititorilor cum ați ajuns dumneavoastră în funcția pe care o dețineți astăzi.

► Sunt născut la 1 iunie 1974 în orașul Bocșa, dar locuiesc la Vermeș de când mă știu. Școala generală am făcut-o la Vermeș, liceul la Bocșa, am făcut armata și am început să lucrez în administrație. Desigur, nu pe această funcție. Am fost director de cămin, apoi bibliotecar, până în anul 2000. Din 2000 până în 2006 am fost contabilul Primăriei comunei Vermeș, iar după 2006 am devenit Secretarul unității administrativ-teritoriale. Ca studii superioare, am absolvit Facultatea de Drept a Universității Europene „Drăgan” din Lugoj în 2003, iar ulterior am absolvit un master în științe economice, în Mana-

gamentul administrației publice locale, la aceeași instituție de învățământ.

De ce ați ales administrația și nu un alt domeniu?

► Mereu mi-am dorit asta, încă din școală. Auzeam colegii spunând: „mă duc la tata că e vice-primar, mă duc la tata că este consilier”, și eu nu știam ce se întâmplă acolo și asta m-a îndemnat să aleg acest domeniu. În 1997 am dat examen pentru a intra în administrație, în domeniul culturii.

Ce presupune munca de secretar, pentru cei care nu știu cu ce vă confrunțați dumneavoastră zilnic?

► Presupune un bogat bagaj de cunoștințe. Secretarul unității administrativ-teritoriale e și un fel de moașă comunală. De la decese, căsătorii, nașteri, mai nou și divorțuri, toate le face secretarul unității administrativ-teritoriale. Tot el este cel care trebuie să cunoască legile fondului funciar, legislația în domeniul situațiilor de urgență, în domeniul asistenței sociale, în domeniul registrului agricol. Avizarea și constrasemnarea pentru legalitate a hotărârilor de Consiliu Local, precum și avizarea dispozițiilor primarului fac parte tot din atribuțiile secretarului.

Ce părere aveți despre munca în echipă și cât de prezent e cuvântul „echipă” în Primăria Vermeș?

► Susțin munca în echipă pentru că ea duce la progres. În toți acești ani de administrație publică am apreciat munca în echipă. În momentul de față, împreună cu aparatul de specialitate, cu domnul primar, cu Consiliul Local, toate se realizează prin munca în echipă.

Menționați mai sus pe domnul primar, consilierii locali, domnul viceprimar. Vreau să vă întreb, în încheiere, cum decurge colaborarea dumneavoastră cu domniile lor?

► Cu domnul primar am colaborat și în mandatul trecut, și în acesta. Avem o colaborare foarte bună. Domnul primar, în ceea ce privește partea de legalitate m-a consultat mereu. Relația cu domnul viceprimar este una bună, de asemenea. În ceea ce privește Consiliul Local, depinde de culoarea politică a acestora. Spun asta pentru că sunt unele formațiuni care nu înțeleg binele comunității locale și ceea ce au jurat la preluarea mandatului, iar asta duce, rareori, la disensiuni.

PAGINĂ REALIZATĂ DE SANDA BOLDEA

Foaiia de Anina

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

PROIECTUL MEĞALOMAN AL „ÎNTÂIULUI ARHITECT AL ȚĂRII”

MIRUNA LOTEANU

Băbele nenumărate ale „Epcii de Aur” aduceau bani în buzunarele muncitorilor, nu și curent în rețeaua națională de energie. Milioane de ore suplimentare și sporuri de care angajații se bucurau, într-o cooperativă a muncii în zadar.

Pentru șeful de proiect erau mulți ani de compromis. Comitetul Central ia în '76 o decizie surprinzătoare - schimbarea amplasamentului termocentralei. De la Oravița, chiar pe zăcământul de șist, din munte, la Anina.

Și dacă la Oravița puteau ajunge ușor pe căile ferate cărbuni din Yugoslavia și păcură din Libia, noul amplasament era izolat. Se baza doar pe minele de cărbune din Caraș - insuficiente, deși nimeni n-a spus asta decât prea târziu.

Mutarea amplasamentului e rezultatul voinței Elenei Ceaușescu: s-a opus importurilor, „țara să se bazeze doar pe resurse interne”. Și așa s-a făcut.

La Anina se schimbau toate datele problemei. Șantierul și-a triplat costurile și a întârziat cu încă 5 ani. Proiectanții au ascultat orbește. Oficial se laudau în documentarele vremii cu escavările din

munte, nu și cu producerea de energie electrică.

Nimeni nu a pus la București problema carburantului insuficient la arderea șisturilor și a început noul proiect. S-au escavat 5 milioane metri cubi de rocă, s-a tras apa la 500 de metri înălțime pentru proiect, și, ca la orice treabă românească, abia la sfârșit responsabilii și-au dat seama că au o mare problemă: nu aveau unde pune cenușa.

Și uite așa a apărut o nouă cheltuială - turnul de 220 de metri, cel mai înalt din România, ridicat special foarte sus ca să disperseze cenușa pe o distanță cât mai mare și să nu îngroape uzina. Rocile ardeau fără să producă energie, pentru că în amestecul din cazane lipseau cărbunii.

Toți cei care se ocupau de proiect au tăcut mîlc ani în șir, deși uzina nu funcționa cum trebuie. Nimeni nu semnala probleme, au continuat și angajările. A fost extinsă cu câteva blocuri colonia cu barăci de lângă termocentrală și tot atunci își făcea domiciliu de Anina și baba Ianca. Om al muncii, pripășita în Caraș-Severin de la aproape o mie de km distanță.

Bătrâna s-a mutat cu soțul în „Cometa 53”, prima baracă de lângă uzină. Bărbatul i-a mu-

rit în 1996 și de atunci femeia locuiește cu animalele ei.

Ultima cameră din colț e dormitorul ei - îi este rușine să ne arate cum locuiește. Un miros amețitor, greu de suportat, invadează toată baraca. Bătrâna stă așa din 1996 și s-a obișnuit.

În colonie sunt mai mult bătrâni. Baba Ianca are doi băieți, plecați în Franța, pe care nu i-a mai văzut de 3 ani. Cel mic a fugit de o condamnare, după ce a fost prins conducând fără permis, iar cu cel mare s-a certat pentru noră. Spune că nu i-au trimis bani niciodată. Bătrâna suportă mai greu dorul de ei decât tot traiul mizer.

ANINA ȘI OAMENII EI

SABINA LIVESCU

Anina este locul în care 10.000 de suflete cred într-o poveste fără sfârșit, poveste începută în urmă cu mai bine de 230 de ani. Orașul este așezat într-una dintre cele mai frumoase și pitorești zone ale Banatului, inițial o localitate minieră. Cartierul «Orașul Nou», construit între 1989 și 1992, părăsit și apoi vandalizat, avea cândva aspectul unei stațiuni situată pe un platou care domina orașul.

Anina este un loc în care multă lume își dorește să ajungă, dar nu să rămână. Am plecat în căutarea acestui loc cu gândul de a cunoaște oamenii și poveștile locului.

Steierdorf, numele inițial al Aninei, a fost înființat în 1773, pe vremea administrației austriece. La început, a fost doar o colonie muncitorească, formată din 43 de familii, activitatea lor de bază fiind exploatarea lemnului. Istoria s-a schimbat radical cu 7 ani mai târziu, când tăietorul de lemne Mathias Hammer a descoperit o «piatră neagră și lucioasă», constatându-se apoi că era huilă de cea mai bună calitate. La 15 decembrie 1863 a fost inaugurată prima cale ferată montană de pe teritoriul României, Oravița-Anina. Scopul aceste căi ferate a fost acela de a transporta cărbunele extras din minele de la Anina până la Dunăre.

Acum, Orașul Nou este doar o umbră a viziunii îndrăznețe a Elenei Ceaușescu, sub îndrumarea căreia s-a construit Termocentrala de Șisturi Bituminoase de la Crivina. Concepută ca un proiect test. Termocentrala nu a funcționat niciodată, iar după 1989 a intrat direct din stadiul de testare în cel de conservare.

Anina pare acum a fi doar o fantomă bântuită de spiritele trecutului și de amintirea ortacilor decedați în cumplitele accidente din mână.

Un singur gând mă neliniștea. Nu se mai simțea veselie. Absența copiilor făcea acest loc mult mai trist. M-am bucurat să aflu că la acea oră sunt cu toții la școală, iar când va suna clopoțelul acest loc se va umple din nou de viață!

Am îndrăznit să bat la ușa grădiniței, unde am fost întâmpinat cu un salut rostit în cor de Grupa Mică și Grupa Mare. Am rămas cu ei să le ascult poeziile și cântecele, să le surprind jocul.

L-am întâlnit apoi pe domnul de la etajul 3, apartamentul 10, care mi-a povestit despre «Ion din Anina» și cum a intrat Anina în istoria lumii din cauza lui. În Peștera cu Oase, situată lângă oraș au fost descoperite cele mai vechi rămășițe din Europa ale omului modern. Rămășițele erau de fapt doar o mandibulă, un rest de Homo Sapiens vechi de 40.500 de ani, care a fost botezat «Ion din Anina».

ION DIN ANINA, PRIMUL OM DIN EUROPA

KATHERINE SCHNEIDER

Don a fost găsit într-o peșteră din Anina. De Vasile au dat tot în acea peșteră, dar, cu toate că se aflau la mică distanță unul de altul, Ion și Vasile nu s-au cunoscut niciodată, pentru că Ion și Vasile au trăit la 14.000 de ani distanță. Ion este de fapt o mandibulă, dar nu orice fel de mandibulă: este cea mai veche rămășiță de homo sapiens din Europa descoperită până în prezent.

Maxilarul de homo sapiens botezat Ion, vechi de circa 40.000 de ani, a fost descoperit în anul 2002 de un grup de speologi de la Timișoara într-una din cele 200 de peșteri din Munții Aninei. După ce procedurile de datare s-au încheiat, cercetătorii au ajuns la concluzia că osul nu este unul oarecare, ci reprezintă cel mai vechi rest de om modern din Europa. Peștera în care a fost găsită prețioasa fosilă umană este parțial inundată. Grupul de speologi timișoreni care a făcut istorica descoperire a fost nevoit să treacă printr-un sifon, o galerie inundată complet, prin care se poate trece numai cu costum de scafandru și cu echipament complet.

Silviu Constantin, un speolog de la Institutul de Speologie „Emil Racoviță” din București ne-a relatat povestea descoperirii. Acolo au avut surpriza să găsească, pe lângă alte oase care bănuiau că sunt de urs, de alte animale, o mandibulă de om. Au scos mandibula, au dus-o la secția din Cluj a Institutului „Emil Racoviță” dispuși să ajute, pentru că procedura datării cu Carbon 14 nu este una ieftină, o astfel de procedură costând minimum 500 de dolari.

În general, se fac probe duble, la laboratoare diferite, pentru siguranță. Acum lucrurile sunt evidente, omul e vechi. Când s-a scos mandibula, nu se știa cât de vechi este. Dacă avea 10.000-15.000 de ani, nu era extrem de interesant. Vârsta este de aproximativ 40.000 de ani. O să găsiți în anumite articole cifra de 35.000-36.000 de ani, care este dată în anii carbonici. Și este o diferență între anii carbonici și anii calendaristici! Mandibula este de homo sapiens, de om modern. Cel mai vechi om modern din Europa. Cele mai vechi resturi de om modern sunt în Africa, iar în Europa, până la descoperirea din Munții Aninei, erau undeva în jurul a treizeci și ceva de mii de ani.

Foaia de Făget

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

BISERICILE DE LEMN DIN ZONA FĂGETULUI ÎN ATENȚIA MINISTERULUI CULTURII ȘI CULTELOR

CORNELIA VASILIU

La nivel județean au fost dezbătute probleme privind bisericile de lemn monumente istorice de pe raza protopopiatului Făget, la care s-au început lucrări de consolidare și restaurare, finanțate prin Programul Național de Restaurare a Monumentelor Istorice al Institutului Național al Patrimoniului din cadrul Ministerului Culturii și Cultelor. În prezent, din totalul de 16 biserici de lemn istorice din zona Făgetului, șapte dintre acestea sunt incluse în programul de restaurare și conservare inițiat de Ministerul Culturii și Cultelor.

Acestea sunt: Biserica „Cuvioasa Parascheva” din Poieni, comuna Pietroasa, Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Zolt, comuna Fârdea, Biserica „Sfântul Ioan Teologul” din Bulza, Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Groși, Biserica „Cuvioasa Parascheva” din Bătești, Biserica „Cuvioasa Parascheva” din comuna Margina și Biserica „Sfântul Mare Mucenic Dimitrie” din Dubești. Principalele lucrări ce trebuie executate la cele șapte biserici sunt de conservare – restaurare prin refacerea infrastructurii, rigidizarea pereților, revizuirea și restaurarea grinzilor, a bolților și a tavanelor, refacerea turnurilor, a șarpantelor și a învelitorilor de sită, tratamente biologice și ignifuge, amenajări exterioare, instalații electrice și montarea de paratrăsnete.

Restaurarea bisericilor de lemn de pe raza Protopopiatului Făget este o doleanță mai veche a Arhiepiscopiei Timisoarei, întrucât acestea dau mărturie despre viața și credința în Dumnezeu a înaintașilor noștri, și totodată reprezintă un tezaur de mare preț pentru cultura și arta bisericească din Banat. Inițiativa Ministerului Culturii și Cultelor de a restaura aceste biserici și de a le oferi frumusețea și strălucirea de altă dată este laudabilă. La nivelul Protopopiatului Făget există nădăjdea că la finalizarea procesului de restaurare, aceste biserici vor intra într-un circuit național al monumentelor istorice din țara noastră.

CASTANII DIN FĂGET

TRAIAN IANCU

Înfloresc, iubii mei, castanii,
La Făget, sânt cei mai mulți din țară!
Pe sub floarea lor, trec duhurile, anu
Dar e, iarăși, dulce primăvară!

Printre frunza verde, lampioane
Roze, albe, dau, parfumul lor
Ca să-i dai, iubirii tale aceste canoane
Sub castani să treacă, seara-n pas ușor.

Și câți popi și dascăli, câte preotese,
S-au plimbat, șagalnic, sub castanii mei,
Și câți miri trecură și câte mirese,
Și-au vorbit, în taină despre pirostei! ...

Castanii coboră-n ei Calea Lactee,
Veșmântând, cu stele, pe margini șoseaua.
Și-atâtea suspine vin pe-aici să steie,
Să-și cunoască-n ramuri floarea lor și steaua.

Mi-amintesc de clipa din copilărie,
Când pe sub castani treceau copii, sub un geam
Braț la braț cu seara și-o fată sbânghind
Și la semnul florii le și sărutam.

Sub castanii puternici, plini de albă floare
Luna să nu știe, se sărută încet
Cui i-e drag sărutul, cine vrea-ncerce
Să treacă, odată măcar, prin Făget.

06 martie 1994

DE LA STĂPÂNIREA AUSTRIACĂ LA MAREA UNIRE

Constituirea Gărzii Naționale Române din Făget (1918)

PROF. DUMITRU TOMONI

Sfârșitul anului 1918, ce coincidea în mod fericit și cu sfârșitul primului război mondial, determină o stare revoluționară în toate provinciile românești, masele populare pășind hotărâte în arena vieții politice, pentru a impune prin proprie forță realizarea obiectivelor social-politice și naționale. Un ecou deosebit au avut frământările revoluționare din părțile Făgetului, prin intensitate, forțe participante și arie de răspândire, expresie a conștientizării politice, creșterii spiritului revoluționar și a condițiilor istorice de existență.

Autoritățile au intervenit cu asprime și lipsă de discernământ săvârșind numeroase abuzuri și chiar acte de terorism. În 5 noiembrie au sosit din Timișoara în Margina cu un tren special 30 de soldați și trei ofițeri care au terorizat și jefuit populația, fără a întreprinde nicio cercetare. Acești soldați au împușcat pe Arsenie Gligor din Breazova, pe baza unui simplu denunț făcut de funcționarul fabricii din Margina, refugiați la Timișoara.

Zguduitoare și în același timp revoltătoare au fost abuzurile săvârșite de autorități în acele zile fierbinți la Făget, relatate cu lux de amănunte de avocatul George Gârda printr-o scrisoare trimisă ziarului „Românul” din Arad și publicată sub titlul „Bașbuzucii din Făget”.

Pentru menținerea ordinii și oprirea fărâdelegilor comise de jandarmi și membri ai gărzilor maghiare, după aceste evenimente, se vor constitui în întreaga zonă a Făgetului Gărzii Naționale Române și Consilii Naționale Comunale, organe revoluționare ce au avut un rol însemnat în pregătirea celui mai mare 1 Decembrie din istoria neamului.

La Lugoș se înființează în aceste zile primul batalion românesc, în organizarea căruia un rol important i-a revenit avocatului făgetean George Gârda, numit și comandant al acestui batalion.

Foaia de Obreja

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

SĂLAȘELE din VALEA BISTREI – O CARTE A IDENTITĂȚII ROMÂNEȘTI

Prof. VALENTIN SANDU

Pornind de la un proiect care-i conferă unicitate, cartea domnului profesor Gheorghe Groza, *Sălașele din Valea Bistrei*, are girul domnului conf. univ. dr. Ioan Murariu și introducerea în problematică din partea celui care i-a fost cândva elev, prof. Ion Cubin. Textul, imaginile și aprecierile autorului converg invariabil spre expresionismul autentic al locuitorilor satelor statornicite între munte și râu, între vechile și măruntele vetre oferite de sălașe și actualele vetre ale satelor.

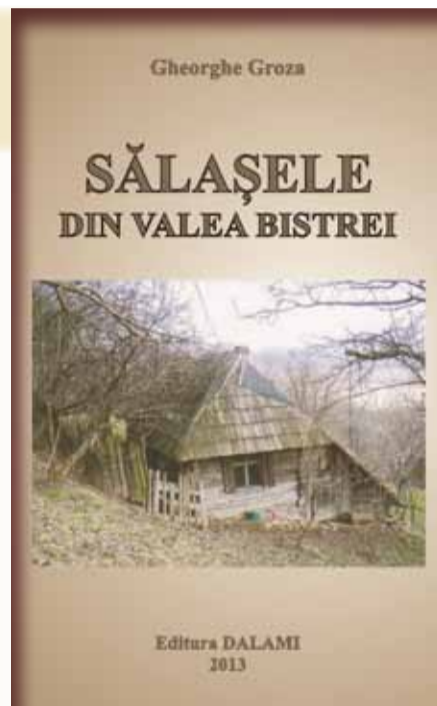
Pentru autor, acesta este un proiect mărturisit de câteva decenii. Astăzi, cartea a apărut într-un timp „grăbit” și „nestatornic”, încât ne miră, dar ne și încântă căci este o lecție de geografie, istorie și etnografie – învățată de nepot de la bunic și de fiu de la tată...

O carte a identității românești, este scrisă acum cu condeiul și miroase a tuș tipografic. Dar, dincolo de coperti este visul statorniciei scris cu plugul direct pe pământ și sfințit de flăcăii și fetele locului într-un brâu, cum

numai pe Valea Bistrei se întâlnește.

A sălășlui înseamnă a locui – cum spiritul unui poet anonim sălășluiește în limba română înprospătând-o mereu, așa sălășluiește spiritul profesorului Gheorghe Groza între coperti de aer, de pământ și de apă – izvor al acestei cărți. Iar cheia cu care poți pătrunde până în pragul primitiv al fiecărui locuitor de pe Valea Bistrei sunt versurile unui cântec... „Bistră, apă curgătoare”.

Cum scria în introducerea cărții, prof. Ion Cubin, „tot mai mulți oameni doresc să se retragă în natură, iar în curând, din păcate, acest fapt va duce la schimbarea denumirii de sălașe, probabil în case de vacanță. Această schimbare de denumire nu va fi valabilă pentru noi, fiii Văii Bistrei, sălașele rămânând locul sfânt în care au trăit străbunii noștri, chiar dacă au fost modernizate”.

COMUNA OBREJA – PROBLEME DEMOGRAFICE ACTUALE

Prof. ADINA-LUCIANA CUBIN

De curând au fost comunicate de către Institutul Național de Statistică, respectiv Direcția Județeană de Statistică Caraș-Severin, rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor – 2011. În ceea ce privește populația stabilă, se poate constata că în comuna Obreja, la 20 octombrie 2011, trăiau 3.252 locuitori, adică circa 1,1% din populația județului Caraș-Severin (295.579 loc.), fiind a șaptea comună ca număr de locuitori, din cele aproape 70 ale județului, după Mehadia (4.128 loc.), Teregova (3.981 loc.), Zăvoi (3.946 loc.), Berzovia (3.891 loc.) și Turnu Ruieni (3.342 loc.). La nivelul Văii Bistrei se poate aprecia că este singura comună în care nu a scăzut numărul locuitorilor, existând o creștere, adevărată, foarte mică, de trei locuitori față de recensământul din 2002. Acest fapt se poate pune pe seama apropierii de municipiul Caransebeș, multe familii cumpărându-și case aici, datorită numeroaselor locuri de muncă din acest centru industrial. La ultimele trei recensăminte se poate observa existența unei populații stabile relativ constante, de peste 3.200 locuitori.

Referitor la grupele de vârstă, copiii (0-14 ani) dețin o pondere de 19,8% în totalul populației stabile a comunei (comparativ cu 15,2% la nivelul județului), populația tânără (15-24 ani) reprezintă un procentaj de 12,4% (comparativ cu 11,4%), persoanele mature (25-64 ani) formează majoritatea (49,0%, comparativ cu 56,7%), iar persoanele în vârstă de 65 ani și peste reprezintă 18,8% din total,

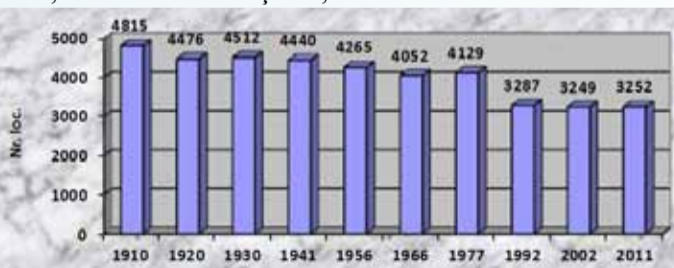
comparativ cu 16,7%. Persoanele în vârstă de 85 ani și peste dețin o pondere de 1,4% în totalul populației stabile. Pe sexe există un relativ echilibru, fiind o diferență de 12 persoane în favoarea femeilor, adică ponderea bărbaților este de 49,8%, iar cea a femeilor de 50,2%. Sub raportul structurii pe sexe a populației de vârstă bătrână, se observă o predominare netă a femeilor, anume de 146 femei la 100 bărbați, fapt explicat prin longevitatea femeilor.

Structura etnică indică o majoritate a românilor (92,6%), iar dintre minorități, pondere mai mare au românii (0,8%) și maghiarii (0,4%), iar ponderi foarte mici au ucrainenii și germanii.

Structura religioasă este ceva mai diversificată, ponderea majoritară fiind deținută de confesiunea ortodoxă (70,0%), urmată de penticostali (13,5%), baptiști (7,8%), adventiști de ziua a șaptea (1,5%), romano-catolici (0,8%) și Martorii lui Iehova (0,3%).

Din totalul populației stabile a comunei Obreja, 46,7% sunt persoane care au starea civilă legală de căsătorit(ă). Erau căsătorii 761 bărbați și 757 femei. Nu au fost niciodată căsătorite o proporție de 38,4%, persoanele văduve reprezintă 11,3% din totalul populației stabile, iar persoanele divorțate dețin o pondere de 3,6%. În uniune consensuală au declarat că trăiesc 120 persoane.

Structura după nivelul de instruire absolut arată că din totalul populației stabile de 10 ani și peste (2.824 loc.), 57,3% au nivel scăzut de educație (primar, gimnazial sau fără școală absolvită), 37,1% nivel mediu (posticeal, liceal, profesional sau tehnic de măști) și 5,6% nivel superior.

OBREJENI DE FRUNTE

PATRICHIE PURACI – ÎNVĂȚĂTOR

ION CUBIN

- continuare din numărul trecut -

În septembrie 1955 a fost obligat prin transfer „din oficiu” să treacă director la Mal, unde a lucrat doar o lună, deoarece a acceptat ulterior transferul la Var, până în 1956, când a revenit la Iaz. În octombrie 1958 a fost „îndepărtat din învățământ”, fiind nevoit să lucreze ca muncitor, din 1958 până în 1962, la Uzina din Oțelu Roșu, după care a

revenit în învățământ la Școala de 8 ani din Glimboca, lucrând timp de 10 ani, poate cei mai frumoși ani din cariera sa, ajungând să iubească acest sat la fel ca pe satul natal. Din 1972, a revenit la Școala din Iaz, unde a lucrat până în 1982, când s-a pensionat la cerere, deși Inspectoratul Școlar Județean Caraș-Severin a insistat să rămână încă doi ani, adică până la vârsta obligatorie de pensionare.

Pe lângă activitatea de la catedră a avut numeroase preocupări cultural-artistice (formații corale, de dansuri populare), dar și legate de istoria satului natal, mai ales că a făcut și mai multe descoperiri arheologice, alături de cercetători din zonă, mărturiile acestora fiind în colecția *Tibiscum* a Muzeului Județean de Etnografie și al Regimentului de Graniță din Caransebeș. De asemenea, a adunat numeroase documente și fotografii despre sat și mai ales despre învățământul de aici, pe care a dorit să le valorifice prin publicarea unei monografii, însă, din păcate a rămas nefinalizată, în 3 februarie 2008 plecând în lumea celor drepte. Există totuși posibilitatea împlinirii visului de o viață, din fericire mai existând tineri pasionați de istoria locurilor unde s-au născut și poate, autorități locale sau sponsori care să finanțeze acest proiect. De apreciat este și intenția familiei de a dona documentele adunate într-o viață tumultuoasă, Direcției Județene a Arhivelor Naționale Caraș-Severin pentru a fi la dispoziția tuturor celor interesați de istoria unui sat și de viața unui om care a dorit toată viața să existe dreptate în lumea în care a trăit.

Foaia de Oțelu Roșu

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

PRIMARUL LUCA MĂLĂIESCU LE-A OFERIT LOCUITORILOR O PREMIERĂ MULT AȘTEPTATĂ

ANCA ERENA

Perioada de austeritate în care au trăit cetățenii din Valea Bistrei a luat sfârșit odată cu stabilirea la cârma orașului a primarului Luca Mălăiescu. Astfel, acesta le-a oferit locuitorilor o premieră mult așteptată care, cu siguranță, a animat și a bucurat întregul oraș: Zilele Orașului.

Încă o promisiune din campania electorală devine realitate la Oțelu Roșu, sub îndrumarea primarului Luca Mălăiescu. Chiar și cu problemele mari la bugetul local, edilul-șef a reușit să îndeplinească visul cetățenilor, acela de a sărbători orașul în trei zile pline de distracție, cu tot tacâmul. Astfel, Zilele Orașului Oțelu Roșu s-au sărbătorit pentru prima dată anul acesta, în perioada 9-11 august.

„Nu am fi avut posibilitatea anterior să ținem aceste serbări ale orașului, serbări care au fost o premieră, n-au mai fost până acum, dar am ținut foarte mult să găsim o variantă de a le organiza, pentru că a fost și o promisiune din campania electorală. Iată că am găsit varianta pentru această premieră”, a precizat primarul Luca Mălăiescu. „Cu puțin noroc am reușit să obțin o societate care se ocupă

cu așa ceva, o societate care din punct de vedere profesional este foarte bine pregătită, se ocupă de tot ce trebuie, și Primăria și Consiliul Local nu au suportat nicio cheltuială. Totul a fost realizat de această firmă, ei au încasat banii, noi am pus la dispoziție spațiul și curentul”, a mai adăugat edilul-șef al orașului.

Deși pe masa de discuții pentru locația Zilelor Orașului au fost atât Centrul Civic, cât și Gura Jgheabului, cele două variante au picat, prima din lipsa spațiului suficient, iar cea de-a doua din cauza faptului că pensionarii nu ar avea un mijloc de transport ca să ajungă acolo.

Programul zilelor de sărbătoare s-a întins pe trei zile cu distracție și muzică pe toate gusturile, pentru tineri și pentru vârstnici, astfel încât toți locuitorii din Valea Bistrei au fost mulțumiți de prima ediție a Zilelor Orașului. Vineri, 9 august, s-au organizat concursuri interactive, de exemplu: competiții de băut bere sau de mâncat mici. Ziua de sâmbătă a fost rezervată tineretului, cu trei formații de muzică ușoară ce au încântat publicul, iar

duminică, muzica populară a pus stăpânire pe scena din Valea Bistrei, oferind un spectacol popular de vis.

POEȚI AI BANATULUI DE MUNTE

LA SĂLAȘ

ANA CAIA

Mi-amincesc dă taica-moșu
Cum șăgea, propcit în boată,
Când pădza vo doauă noacini
Și-ș fășea pă rând socoată:

-Dradgii moșului nepoț,
Ascultați șe spunie moșu
După șe-oi muri, eu șciu
Că mult n-o cânta cocoșu'

Și-o să îl zuitaț și, poace,
Niși la crușe n-oț vieni,
C-o-ț pleca dân sat cu toț
Și-o-ț ave sârvicei, copii.

Grij, năcazuri și ispice,
Mulce-n lume dă vădzut
Și, și ni șcie, dacă gându'
Vă mai poartă spre trecut . . .

-Taico, nu, noi n-om uita
Niși poveșcili, niși sfatu'
Că pă cât vegem cu ochii,
Cum ieși tu nu măi îi altu !

Având în vedere că spațiul gugulanilor nu a fost clar delimitat de către cercetători, după simpozionul „Gugulanii”, situația este mai clară?

► De la început vreau să spun că, după acest simpozion, situația este relativ clarificată, dar mai mult decât orice, trebuie să constatăm că a existat din partea participanților un interes deosebit pentru această problemă și o motivație suplimentară de a cerceta „Ținutul Gugulanilor” într-un mod complex, cultural, istoric, geografic și uman. Trebuie să menționăm că realizarea acestui simpozion a fost într-un mod entuziasmant posibilă, datorită interesului deosebit al doamnei director Rozina Ghiorghioni și a colegului meu, profesorul Ion Cubin. De altfel, principala constatare referitoare la Ținutul Gugulanilor este aceea că el reprezintă un model spațial și arhetipal original, distinct și bine conturat în raport cu alte „ținuturi” și „țări” care se află

situate în spațiul geografic carpato-danubiano-panonic (locuit de romanitatea orientală). Componenta umană este determinantă, în contextul în care mediul fizic nu are o coerență teritorială atât de vizibilă ca în alte părți. Un lucru foarte interesant, relevat în cadrul discuțiilor, este acela că definirea și conturarea acestui spațiu are o vechi legitimitate istorică (existând în Evul Mediu o formă coerentă de organizare), cu origini pe un teritoriu antic, fixat și legitimat istoric. Multitudinea de repere istorice (Tibiscum, Acmonia, Pons Augusti) cu substratul lor arheologic evident, conturează originile inițiale ale „Țării Gugulanilor”.

Cum i-ați descrie pe gugulani?

► Pentru definirea gugulanilor există surse istorice și literare care îi definesc în dimensiunea cunoscută (grupuri de oameni cu anumite caracteristici, care se deplasau spre Timișoara și Lugoj, pentru a schimba propriile produse pe altele provenite din locul de destinație). La aceasta se adaugă dimensiunea identitară (gugulanii erau considerați și se considerau „făloși”) și autoreferențialul de exprimare. Pentru definirea eventuală a unui „portret – robot” al gugulanu-

Octavian Mândruț... și Valea Bistrei

lui tipic, este necesară o abordare mai complexă. De altfel, în populația actuală, este posibil să fie greu identificabile trăsăturile comune inițiale. Personal am avut tot timpul impresia că gugulanii se autodefinesc prin poziția lor de locuitori ai regiunii situate în jurul sistemului montan Țarcu – Godeanu. Deci, cine vine dinspre această zonă (identificată ca fiind în jurul vârfului Gugu), vizibilă de la mari distanțe, este gugulan. În acest caz, Dealurile și Câmpia Banatului reprezintă aria – sursă de referință exterioară pentru gugulani. Caracteristica acestora de a fi mândri s-a transferat probabil asupra tuturor bănațenilor, conform sintagmei cunoscute și mediatizate și în prezent („tot Banatu-i fruncea”). Gugulanii pot fi descriși într-un portret puțin idealizat, ca persoane mai ușor evidențiable (prin înălțime), muncitori și corecți (așa cum sunt, spre exemplu, și locuitorii Țării Beiușului sau a Zarandului), altruști și săritori, în contextul unei vieți cu elemente de dificultate; la acestea se adaugă, după cum am spus, autoreferențialul distinctiv.

INTERVIU REALIZAT DE
OTILIA TICHELEA

Foaia de Cenei

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

CENEIUL A SĂRBĂTORIT ÎN RITM SÂRBESC

Ca în fiecare an, Ruga sârbească de la Cenei are loc pe data de 26 iulie, zi în care cetățenii serbează Hramul Bisericii Ortodoxe Sârbe, pentru că, așa cum bine știm, Ruga este sărbătoarea întregii comunități rurale și corespunde cu

data sfințirii bisericii locale. Biserica Ortodoxă Sârbă din Cenei a fost construită înainte de anul 1848 pe locul unei biserici vechi care a ars.

Vremea bună a ținut cu cetățenii comunei, iar aceștia nu au lipsit de la slujba religioasă, dar nici de la dansul specific sărbătoririi acestei zile. În curtea bisericii, încă de dimineață au fost prezenți locuitorii comunei, sârbi și români, care au luat parte, cu credință în Dumnezeu, la slujbă. A urmat o pauză de câteva ore, timp în care cetățenii s-au putut plimba pe strada principală din Cenei, unde erau amplasate tarabe cu mâncare, băuturi și jucării pentru cei mici. După-amiază, cu mic, cu mare, în Biserica Ortodoxă

Sârbă a avut loc Slujba Vecerniei oficiată cu ocazia deschiderii Rugii, urmată de tăierea și sfințirea colacului. Acest ritual a fost desfășurat de către un sobor de preoți, în frunte cu Preotul Mihai Elima Iustin și Preotul Paroh sârb Răzvan Macovei Borislav, eveniment la care a participat și familia Milovan, în calitate de Nași ai Rugii.

Cu această ocazie, invitați fiind, am fost prezenți la Ruga sârbească a Ceneiului și, întâmpinați de domnul primar Gabriel Ilaș, am decis să-i răpim din timpul prețios, pentru câteva întrebări.

Domnule primar, astăzi ne aflăm aici, în curtea Bisericii Ortodoxe Sârbe a Ceneiului,

pentru a sărbători Ruga sârbească, mai exact Ruga sârbilor din Cenei. Ce ne puteți spune despre programul manifestării?

► Ca în fiecare an, în data de 26 iulie, la ora 10 dimineața cetățenii merg la Biserică și participă la slujbă. Spre seară, din nou la Biserică, se sfințește și se taie colacul, iar apoi cetățenii pot petrece, pe muzică, în curtea bisericii.

Cum credeți că va fi atmosfera de astăzi?

► Una călduroasă. Scopul nostru este acela de a petrece împreună și pentru că ne înțelegem bine, cu toții, categoric ne vom simți bine, ca în fiecare an de altfel.

Ruga Sârbească nu este doar a sârbilor, ci și

a românilor din comună...

► Din cauză că românii din Cenei nu au o Rugă a lor, ei s-au obișnuit deja să meargă la cea a sârbilor și o consideră Ruga satului. Asta se datorează faptului că înainte erau mai de mare amploare sărbii în Cenei, decât românii. Acum, după ultimul recensământ, avem aproximativ 900 de români, 500 de sârbi și aproape 400 de maghiari. Înainte de Primul Război Mondial aveam și foarte mulți nemți și sărbătoarea lor era Kerwei-ul. Această sărbătoare încă a rămas, iar maghiarii din Cenei au importat-o de la nemți și de obicei se ține pe data de 5 sau 6 septembrie, dar cu puțini participanți.

Ați dori ca și localitatea Cenei să aibă o sărbătoare specifică românilor?

► Da, mi-aș dori, dar în același timp sper ca pe viitor să pot organiza Zilele Ceneiului.

Cum vedeți tradiția Rugii sârbești în anii ce vor veni?

► Sperăm ca tradiția, ce odată a fost păstrată cu sfințenie, să renască, pentru noi, toți cetățenii care ne iubim comuna și o sărbătorim prin Hramul Bisericii, fie cea sârbă, fie cea română.

Ce le urați cetățenilor prezenți?

► Să ne vedem cu bine și la anul, la fel de sănătoși și fericiți. Le urez, de asemenea, distracție plăcută.

Toți locuitorii comunei, indiferent de etnie, sărbătoresc RUGA

Fascinați fiind de modul cum a decurs slujba religioasă, am așteptat tăierea și sfințirea colacului, ca să putem sta de vorbă și cu Părintele Sârb al comunei, Răzvan Macovei Borislav, despre sărbătoarea sârbilor din Cenei.

„În fiecare an, pe 26 iulie, Ceneiul sărbătorește Ruga satului, Ruga sârbilor din comună. Mereu sunt prezenți numeroși cetățeni, sârbi, dar și români, de la mic la mare. Toți locuitorii comunei, indiferent de etnie, sărbătorește Ruga astăzi, 26 iulie, pentru că așa s-au obișnuit. Oricum, tradiția Rugii s-a cam pierdut. Nu mai avem dansul specific al Ansamblului și al copiilor îmbrăcați în port popular și nici Hora de deschidere a Rugii. Acum, nu mai avem o echipă de dans care să poată forma un Ansamblu și de aceea după slujba religioasă oamenii petrec în curtea bisericii alături de formația de muzică din comună sau pleacă spre casele lor pentru a întâmpina oaspeți la masa plină cu bucate gătitе. Ne bucurăm totuși, că încă mai vine lumea să sărbătorească Hramul Bisericii Ortodoxe Sârbe din Cenei, având în vedere faptul că nu au rămas prea mulți sârbi.”

Foaiia F de Lugoj

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

FESTIVALUL DE FOLCLOR „ANA LUGOJANA”

DARIA NICHITEANU

S-a dat startul celei de a XII-a ediții a Festivalului Internațional de Folclor „Ana Lugojana”, luni, 12 august. Acest festival se desfășoară din doi în doi ani, sub egida Comitetului Internațional al Organizatorilor de Festivaluri de Folclor (CIOFF) și este organizat de Primăria Municipiului Lugoj, Consiliul Județean Timiș, Casa de Cultură a Municipiului Lugoj și Consiliul Municipal Lugoj.

La această ediție au participat 17 formații din țară și din străinătate: „Trandafir de la Moldova” -Huși, „Dobrogeanca”- Ovidiu, „Hora Belințului” - Belinț, „Zestrea Gugulanului” - Bolvașnița, „Gugulanul” - Borlova”, „Doina Timișului” - Timișoara, „Ghiocelul”- Giroc”, „Romanați”-Caracal”, „Timiș” - Timișoara, „Bârzava” - Reșița, „Lugojana”- Lugoj, iar din străinătate, „Mindia” - Georgia, „Fogem” - Cipru de Nord, „Tokat Valiligi” - Turcia, „Bartina”

- Ungaria, „Kud 8 Octomvri” - Macedonia și „Vlastimir Pavlovici Tarevac” - Serbia.

Festivalul a debutat cu o paradă a portului popular care s-a desfășurat pe traseul „I. Huniade - Primăria Lugoj - Casa de Cultură a Sindicatelor”, prefațat duminică, 11 au-

gust, cu un spectacol susținut de formații de copii și tineret ale Ansamblului Folcloric „Lugojana” - Lugoj.

Pe scena de curând achiziționată din fon-

duri europene, prezentatoarea festivalului, Daniela Băcilă, a dat cuvântul coregrafului Puiu Munteanu, directorul festivalului, primarului ing. Francisc Boldea și prof. dr. Ciprian Cipu, directorul Centrului Județean de Cultură și Artă – Timiș, care a înmănat directorului Casei de Cultură a Municipiului Lugoj, Constantin Ilie, o splendidă plachetă aniversară, după care primarul Francisc Boldea a declarat deschis festivalul.

Ansamblurile participante au dansat împreună pe melodia „Ana Lugojana”, după care, onoarea de a deschide acest festival i-a revenit Ansamblului „Lugojana”. Au mai evoluat apoi ansamblurile din Cipru de Nord, Ovidiu, Macedonia, Bolvașnița, Ungaria, Borlova, Turcia, Belinț și Georgia.

Târziu, în noapte, numerosul public prezent la spectacol s-a îndreptat spre casă, mulțumit că a fost martorul unui spectacol artistic de o mare varietate și valoare artistică.

NUNTA DE AUR ȘI 90 DE ANI DE VIAȚĂ, SĂRBĂTORITE LA LUGOJ

CARMEN POPESCU

Municipalitatea lugojeană a alocat aproape 17.000 de lei pentru a premia cuplurile care în prima jumătate a acestui an au sărbătorit 50 de ani de căsătorie, dar și persoanele ce au trecut de 90 de ani de viață.

Primăria Lugoj, prin Direcția de Asistență Socială Comunitară, a premiat luni, 12 august 2013, 35 de cupluri care au împlinit 50 de ani de căsnicie și 20 persoane care au aniversat 90 de ani de viață.

Aceste premii au fost instituite începând din 2008, după ce primarul Francisc Boldea a propus Consiliului Local un proiect de hotărâre privind recompensarea cuplurilor de aur și a seniorilor orașului. Decizie ce a fost respectată în fiecare an, de câte două ori, cei sărbătoriți primind premii în bani (300 de lei), diplome de fidelitate și diplome de excelență.

Cea mai vârstnică premiantă a galei desfășurate la Teatrul „Traian Grozăvescu” a fost doamna Solomie Căprariu, care a trecut vârsta de 97 ani. Următoarea acțiune de acest gen va avea loc la mijlocul lunii decembrie, când vor fi recompensați cei care, în partea a doua a acestui an, vor trece de bornele 90 în cadrul vârstnicilor și 50, în cazul celor căsătoriți.

Donații din Danemarca

Spitalul Municipal „DR. TEODOR ANDREI” din LUGOJ A PRIMIT O DONAȚIE CONSISTENTĂ DIN PARTEA DANEZILOR

BRÂNDUȘA UDRIȘTE

Aceasta constă în aparatura medicală, defibrilator, monitor funcții vitale, turn pentru laparoscopie, centrifugă

pentru laborator analize medicale, dar și mobilier special pentru uz spitalicesc, precum paravane, lămpi cu braț mobil pentru săli de operație, scaune fotoliu pentru recoltări. Toate aceste lucruri au fost donate spitalului lugojean de către Fundația „BRAEDSTRUP HUMANITAER” din Danemarca. În cadrul aceleiași donații, spitalul lugojean a mai beneficiat și de materiale consumabile, necesare desfășurării activității medicale.

Foaia de Caransebeș

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

ASUPRA GUĞULANILOR ȘI A SÂRBILOR SE VA „VEGHEA” DIN CER

SORANA KOȘ

Municipiul Caransebeș va deveni un pol important în domeniul intervențiilor în situații de urgență, după ce începând din 13 august se derulează un proiect transfrontalier România – Serbia, în valoare de peste 2 milioane de euro. Acest proiect transfrontalier pe fonduri europene va aduce mai multă liniște la granița dintre România și Serbia, în zona transfrontalieră Caransebeș-Južno-Banatski. Anul viitor în vară, administrația locală din Caransebeș, alături de parteneri din cadrul Ministerul Afacerilor Interne din Serbia, va beneficia de drone care să supravegheze zonele din cele două țări.

Cu numele de „Management comun pentru situații de urgență”, proiectul în valoare de peste 2 milioane de euro va aduce administrației de pe Sebeș și Timiș un număr de trei drone, niște echipamente de supraveghere fără pilot care înregistrează și fotografiază și se pot deplasa în cele mai inaccesibile zone, cu ajutorul cărora se va ridica nivelul calității intervențiilor în caz de urgență. „Acest proiect presupune și dotări importante care din punct de vedere tehnic sunt de primă clasă, dotări pe care noi de la bugetul local nu le-am fi putut aborda poate niciodată. Așadar,

este un proiect necesar și util Municipiului Caransebeș și zonei Banatului Montan. În zona Banatului nu există o altă administrație locală care să fi accesat asemenea fonduri”, explică primarul orașului, Marcel Vela.

Reprezentanții sârbi sunt la fel de entuziasmați de această colaborare pentru binele populației. „Având în vedere că zona transfrontalieră a Serbiei este destul de mare și nu există nicio unitate care poate să monitorizeze aerian această zonă, îmi este foarte important să avem un vecin care să poată face acest lucru”, a declarat Milos Mataruga, din partea partenerilor sârbi.

Aceste vehicule aeriene vor fi operate de către oameni instruiți tot în cadrul proiectului, persoane ce vor participa la traininguri pentru a se familiariza cu mărirea unui astfel de aparat performant.

Pentru că MAI din România a refuzat acum ceva timp acodarea unui elicopter SMURD administrației locale din Caransebeș și a mutat unitatea de urgență în județul Arad, primarul Marcel Vela a găsit o altă variantă pentru a întări siguranța locuitorilor. A obținut aprobare din partea Ministerului Internelor din

Serbia, însă reprezentanții sârbi l-au convins pe edilul-șef că mai eficiente decât un elicopter sunt dronele.

CU ZÂMBETUL PE BUZE LA 106 ANI

MELANIA RÂNCEANU

Tanti Margit s-a născut în anul răscoalei țărănești de la 1907, a trecut prin ambele războaie mondiale, a prins Marea Unire și mai multe regimuri politice iar acum, la 106 ani, este un exemplu de forță și credință pentru toți cei care stau de vorbă cu ea.

Cea mai longevivă locuitoare a județului Caraș-Severin, caransebeșeanca Margit Szemenyei, a împlinit 106 ani.

Tanti Margit, așa cum o știu apropiații, a primit în aceste zile foarte mulți oaspeți, rude, vecini sau prieteni, care au ținut să o felicite și să-i ureze toate cele bune, pentru toți aceștia ușa casei fiind deschisă.

Printre cei care i-au trecut pragul s-a numărat și primarul Marcel Vela, cel care a fost alături de bătrână și la împlinirea centenarului. Edilul Caransebeșului i-a dăruit din partea municipalității un buchet mare de flori, o diplomă Premium și 500 de lei, ce vor fi folosiți de strănepoți pentru nevoile lui tanti Margit.

Tanti Margit a fost extrem de bucuroasă de vizită. Chiar dacă vederea nu mai este ca în tinerețe și merge ajutându-se de baston, longeviva femeie și-a păstrat tonusul optimist, mentalitatea pozitivă și, nu în ultimul rând, umorul în dialogul cu primarul Marcel Vela.

Din legendele Banatului Montan

COMORILE PEȘTERILOR

GRAȚIELA CÎLNIC

Poveștile cu comori au o răspândire largă. Județul Caraș-Severin este locul unde există cea mai mare densitate de narațiuni de acest gen pe metrul pătrat. Se vorbește despre ele în șoaptă și nu cu oricine. Există semne, care se transmit de la un inițiat la altul, întâlniri periodice secrete, hărți, datând majoritatea de prin secolele XVII sau XVIII, care costă averi, și mărturii culese personal de la bătrâni care au apucat alte epoci.

Cea mai importantă dintre comorile care se presupune că există ascunse prin peșterile județului Caraș-Severin este cea reprezentată de tezaurul fostului domnitor Constantin Brâncoveanu. Se spune că aceasta și-ar fi ascuns pe aceste meleaguri întreaga avuție înainte de a cădea în mâinile turcilor. Întreaga avere ar fi ascunsă în 12 lăzi. Ce s-ar putea afla în aceste lăzi ține de fantezie, pentru că în ultimii săi ani de domnie despre Brâncoveanu se spunea că ar fi fost unul dintre cei mai bogați oameni din Europa.

La fel de celebră este și comoara care conține tezaurul prințului Milos Obrenovic (mort la 1860). Acesta ar fi furat tezaurul Serbiei și l-ar fi ascuns într-o peșteră de pe Valea Cernei. Toți oamenii care l-au ajutat să transporte și să îngroape comoara - 300 la număr - au murit otrăviți, fiind îngropați, potrivit legendelor, la intrarea în peșteră, pentru ca spiritele lor să apere tezaurul ascuns. Se spune că și Securitatea ar fi căutat acest tezaur, dar a renunțat după ce au murit suspect în timpul căutărilor câțiva militari. Semnele după care, spun căutătorii, poate fi descoperit tezaurul sârbesc ar fi o piatră pătrată, amplasată la gura peșterii, pe care se află încrustat un snop de grâu și un șarpe. La mare preț sunt și legendele despre presupusa comoară a împărătesei Maria Tereza, care ar fi ascuns într-o peșteră din Banatul de munte o uriașă cantitate de argint, lucru care ar fi făcut ca apa ce izvorăște din acea peșteră să fie plată. Se vorbește și despre comorile neamului Basarab, din care starețul Nicodim, el însuși descendent al familiei, ar fi luat o parte pentru a construi mănăstirea de la Tismana, iar restul comorii l-ar fi ascuns într-o peșteră din locurile prin care trece astăzi limita dintre județele Mehedinți și Caraș-Severin. Un loc extrem de frecventat este și Muntele Băii, la trecerea spre Herculan, unde se spune că se află ascunsă altă comoară. Despre originile ei astăzi nu se mai știe nimic. Se vorbește despre părți ale fostului tezaur al lui Decebal, pe care regele dac l-ar fi împărțit înainte de a-l ascunde prin peșteri, iar românii nu au reușit, prin trădare, să descopere decât o parte din el. Chiar și așa, partea luată de romani s-ar fi ridicat la 165 de tone de aur și 340 de tone de argint, care ar fi luat drumul Imperiului.

Cu gândul la ele, mulți căutători speră și astăzi că vor da lovitură vieții lor...

Foaiia de Bata

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

Muzica folk este o muzică de suflet

Ladislau HELEPORT - viceprimarul comunei Bata

Folk-ul e singura cale spre poezie și spre muzică adevărată, în universul acesta de dance, house, hip-hop care ne inundă. Pe de altă parte, în afară de rock, a cam rămas singurul gen de muzică în limba română. Sub titulatura de „folk” oamenii caută de fapt o muzică ce conține un mesaj, care spune ceva. Acesta este și motivul pentru care cei care vor să vadă dincolo de ritm, cei care caută versuri, poezie, iubire, se reunesc an de an la Festivalul „Folk Maris” de la Bata. Sub atenta organizare a primăriei comunei noastre și cu implicarea necondiționată a domnului viceprimar Ladislau Heleport, iubitorii muzicii folk au parte de un regal muzical anual, într-un decor la fel de regal, Castelul Mocioni de la Bulci.

Domnule viceprimar Ladislau Heleport, în acest an Festivalul „Folk Maris” a ajuns la ce-a de-a cincea ediție. Cum a fost ediția din acest an față de cele anterioare?

► În acest an ediția a V-a a festivalului a fost una de excepție pentru că a fost un public numeros și entuziast.

Ați luptat pentru ca acest festival să fie anual. Puteți să menționați greutățile pe care le-ați întâmpinat până în prezent și cum ați reușit să le depășiți?

► Da. De la ediția a IV -a am rămas fără finanțarea de la Centrul Cultural Județean, dar cu ajutorul sponsorilor care au crezut în acest festival, am reușit.

Cum v-a venit ideea de a aduce muzica folk la castelul de la Bulci și cum a influențat acest

lucru reacția spectatorilor?

► Ideea mi-a venit în anul 2008 când am avut prima ediție de muzică medievală. Tre-când pe lângă locația actuală unde se ține festivalul de muzică folk, un amic mi-a sugerat să organizez un festival folk și, iată, am ajuns la ediția a V-a.

Povestiți-ne pe pe scurt desfășurarea Festivalului „Folk Maris”, cei care au urcat pe scenă și impresia pe care v-a lăsat-o ediția din acest an.

► Printre cei care au concertat pe scena festivalului se numără Adrian Ivanițchi, Didina Curea, Daniel Julean, Nicu Pitic, Dan Miron&friends, George Popovici, Eugenia Pete, Vasile Gondoci, Trupa Maris, Transylvania Wind, surorile Jula, trupa Amma. Pot spune că ediția a V-a a fost o reușită din toate punctele de vedere.

Folkul este într-o perioadă foarte bună. Au loc din ce în ce mai multe concerte, iar numărul

festivalurilor de folk din țară crește de la an la an. Care credeți că sunt factorii care au condus spre această revenire?

► Oameni încep să înțeleagă că muzica folk este fără vârstă.

Atunci când mergi la concertele folk te aștepti ca publicul să aibă o anumită vârstă. Însă, de cele mai multe ori este surprinzător de mare numărul tinerilor prezenți. Se întorc tinerii spre folk?

► Cei care au o anumită vârstă știu pentru ce vin. Cei mai tineri poate vin din curiozitate, dar și pentru că începe să le placă muzica folk.

De unde v-a venit ideea de a organiza un Festival de folk la Bata?

► Ideea a venit pur și simplu. Când eram tânăr ascultam Cenaclul Flacăra și această muzică mi-a ajuns la suflet.

Care sunt reacțiile pe care le-ați primit din alte județe ale țării, pe parcursul celor cinci ani, de când se organizează acest festival?

► Reacțiile sunt pozitive deoarece vin tot mai mulți spectatori din alte județe. Avem spectatori din Timiș, Hunedoara, Bihor, Cluj și chiar din Szeghed – Ungaria.

Care este rolul acestui festival în a așeza Bata pe o hartă culturală a României?

► Zic eu, foarte important. Rolul festivalului este de a promova cât mai mult zona Văi Mureșului și, în special, Castelul Mocioni.

Ce surprize ne pregătiți pentru anul ce vine?

► Pentru anul viitor dorim să aducem pe scenă folkști de marcă.

Domnule Ladislau Heleport, în încheiere vreau să vă întreb ce iubiți dumneavoastră cel mai mult la muzica folk și cum ați defini-o?

► Muzica folk este o muzică de suflet.

INTERVIU REALIZAT DE
MONICA GAIȚA

Foaia de Birchis

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

Lupoaica ÎMBLÂNZITĂ

Vasile TODI

Mă întorc în zori de zi din drumul meu de peste munți. Mă întorc din Țara Crișurilor, apropiindu-mă de casă, prin Birchis și Căpâlnaș, adică pe acolo pe unde au vitejit Mocioneștii. Pe drumul demnității românești. Singurul cunoscut de români în vremea imperială. Este răcoare la aceste ceasuri ale dimineții pe partea bănățeană a Mureșului.

Pe același drum, acum un veac, trecea caleașca lui Alexandru Mocioni cu blazonul familiei strălucind pe ușile ei.

Vine de la Viena, Alexandru, orașul care niciodată nu a pus nimic mai presus de muzică. Patru cai frumoși, doi înaintași albi ca laptele, și doi rotași roibi, tresaltă veseli în hamuri de dorul drumului. Vizitiul, cu obraji plesnind de sănătate, ras „la sânge”, poartă bidivii la trap.

Plecat la primele ore ale răsăritului de la castelul din Bulci, unde s-a aflat ca oaspete la frate, trecând pentru scurt timp pe la castelul său din Birchis, Alexandru, scripitorul Alexandru, va poposi în castelul Ecaterinei Mocioni din Căpâlnaș. Acolo, vărul Hyorhu de Vârșeț și frumoasa lor mătușă Maria de Foeni - câte neamuri atâtea castele - îl așteaptă, ca împreună, să poată onora invitația rubedeniei lor din Săvârșin.

La brațul unchiului Hyorhu, tânăra sa soție Edith, fiica contelui Szabadka, pe care Hyorhu, o întâlnește la palatul Gödöllő al baronului Sina. Aromânul, trecut bine de jumătatea vieții s-a interesat la scurt timp de fata blondă cu ochii verzi, asemeni lăstărișului adiat de vânt primăvara, cu pielea albă, lăptoasă ca dunga zării, pețind-o peste câteva luni, după datinile neamului său.

Cei care o vedeau pe Edith plimbându-se prin parc, cu cosițele lungi, strânse melc în dreptul urechilor mici ca niște scoici trandafirii, cu rochia violetă, asemeni florii de scaiete tătărească, unduindu-se la poale precum lăstarii de salcâm în adiere trândavă, rochie croită de mâini dibace, ce-i evidenția discret formele

feciorelnice, după care bărbații de vârsta lui Hyorhu tânjesc fără rețineri, ei bine, cei care o vedeau acum pe unguoaica blondă cu ochii mai verzi decât ciosașul de stepă, recunoșteau cu plăcere, că această tânără din frumoasa patrie ungurească este o frumusețe pe care Dumnezeu o îngăduie privirilor omenești ca pe un dar.

Edith se născuse la Buda, acolo unde în războiul de eliberare națională au descălecat husarii pentru a lua cetatea cu asalt. Acum, la brațul soțului său, unguoaica era mai puțin trufașă decât atunci când se plimba singură

prin parcul de vânătoare de la Gödöllő, acolo unde Sissi, împărăteasa-regină, a petrecut 2000 de nopți, după cum a consemnat Feszetics, cel care a ținut zi cu zi jurnalul activităților ei.

Hyorhu, bărbat înalt, cu sprâncenele frumos arcuite deasupra ochilor negri, o purta alături ca pe o lupoaică îmblânzită.

Când Edith râdea, ochii bărbatului se umezeau de bucuria convingerii că există viață și în afara Ungariei!

Și totuși, uneori, arareori, Edith își amintea fără de voie vorbele bunicii sale, contesa Iudith, spuse în ziua în care ea și-a potrivit bătăile inimii cu Hyorhu, și repetate în ceasul în care a părăsit castelul din Pesta: „Extra Hungaria non est vita; si est vita, non est ita” (În afară de Ungaria, nu-i viață; iar dacă există viață, nu e ca aceea). La amintirea lor, ochii ei se întune-

cau de o tristețe specific maghiară. Avea dreptate, Cioran: „Europa are trei forme de tristețe: rusă, portugheză și ungară. Personal, aceasta din urmă mă atrage cel mai mult.”

Acum, în parcul castelului de la Căpâlnaș, răsună muzica barocului timpuriu a lui Claudio Monteverdi. La pian, Alexandru Mocioni.

Un moment de destindere clasică.

Slujitorii, pe tot cuprinsul domeniului, poartă port popular românesc. Curat și plăcut vederii. Caleștile sunt trase la scară, cea dintâi a Mariei, apoi a Ecaterinei, a vărului de la Vârșeț, și, la urmă, cea a lui Alexandru. La rădvanul vărului, șase cai murgi, aleși de Edith din herghelia tatălui său de la Hortobágy și, în poala ei, vânturelul de seară moțând liniștit. Acest șoimuleț-de-amurg, gri ca ardezia, cu cioc roșu-portocaliu era un dar pe care Edith îl trada cu nespusă duioșie. Baronul Szalmás Karoly, unchiul din Miskolc, i l-a trimis o dată cu un lup domesticit. Fiara îmblânzită, doar ea o însoțea pe Edith în lungile sale plimbări prin codri seculari ai acestui spațiu păstrat românesc de neamurile bărbatului ei.

Se îndepărtează caleștile, spațiile albastre ale zării le ascund încet, încet, vederii. În urma lor, în spatele porților închise, parcul solemn cu ecouri de orgă ca într-o biserică.

Mă opresc la poarta castelului din Căpâlnaș acolo unde azi umbra Mocioneștilor nu mai înfioară nici măcar un fir de iarbă. Parcul de odinioară, s-a preschimbat în pădure părăsită, falnicul castel, o ruină fără ferești, a devenit adăpost pentru inși cu mințile rătăcite.

Spune poetul: „O aripă de găză, un sunet, o lumină / Au stăruit și totuși atâția uriași / Făcuți să-nfrunte vremea s-au prefăcut ruină / Și-au dispărut din lume fără a lăsa urmași.” Adevăr spune!

Hotărârea comuniștilor de a încuraja distrugerea acestor splendide domenii îmi reamintește reacția nebunului care cuprins de sindromul isteriei în fața perfecțiunii a lovit cu ciocanul Pietei.

LA BIRCHIS ȘCOALA ÎNCEPE CU DREPTUL

Nicoleta BĂDESCU

Preocuparea administrației din Birchis este legată și de asigurarea unor condiții moderne în care să se facă instruirea tinerei generații.

Enumerarea lucrărilor este impresionantă, fiind realizate multe reabilitări în ultimii ani: la Birchis – la Școala cu clasele I-VIII și la Grădiniță; la Căpâlnaș – la fel, la Grădiniță; la Ostrov – Școala cu clasele I-IV și Grădinița. Toate asigură condiții moderne de

studiu: săli spațioase, geamuri termopan, parchet, mobilier modern. Firește, fiecare are încălzire centrală, iluminare ergonomică precum și grupuri sanitare de interior cu apă curentă, curate și spațioase.

Toate acestea fiind enumerate, putem afirma cu tărie că la Birchis, anul școlar va începe cu dreptul, iar copiii comunei vor beneficia de condițiile pe care le au copiii din oraș.

Din albumul cu poze rare

Biserica din Moscopole, ridicată în 1721, în care s-au botezat strămoșii Mocioneștilor noștri.

ÎNSEMĂNĂRI ÎN ȚARA BANATULUI

Uară. Cine nu iubește muntele vara, nu merită să cunoască locul unde se află potirul împărțesc. Năstrușnicii și bătrânii frustrați, aleg în vară, vuietul mării. Cei dintâi își găsesc acolo, marea dragoste pe care o uită la întoarcere, iar ceilalți, înscriși „volintiri” în marea migrație a despuiaților, se reîntorc la casele lor năuciți de pohte târzii. Ei nu caută potirul...

Marea e frumoasă în adâncul ei, nu deasupra. Deasupra e frumos doar muntele. Muntele visând la umbra copacilor înfrunziți, alintat de susurul pâraielor înmiresmate, și împodobit cu florile ce dau binețe răsăritului înfrumusețându-l cu culorile lor. Trec într-un astfel de răsărit, pe drumul de munte ce leagă Valea Mureșului de Valea Crișurilor. Sus, în poieni, prisăcari golesc știubeiele, înconjurați de roiurile zumzând de bucurie. Sunt tăcuți apicultorii ce își petrec aici, în liniștea muntelui, o bună parte a vieții lor cinstind prin tăcere muntele. Sunt destule viețuitoare ce cântă muntelui. Și ei prisăcarii știu că doar ele merită ascultate aici. Făptura de humă trebuie să tacă în munte.

Opresc în dreptul lor și cumpăr cea mai curată miere din câtă mi-a fost dat să văd. Aur fluid ! Mai încolo, la marginea poienii de brazi, pasc bivolițele. Greoaie ca niște ziduri negre, indiferente la curiozitatea celui care le immortalizează. Ghirlandat de razele soarelui ce străpung hățişul pădurii, un cerb falnic paște liniștit, aureolat de măreția singurătății. O fi Acteon vânătorul ce o pândește pe Diana scăldându-se? Nu, Acteon, transformat în cerb, a fost sfâșiat de proprii câini. Parafrazez un vechi îndemn iudaic: să nu invidiezi niciun vânător, până nu-l vezi murind. Puțin mai departe, o băciță tânără cu cosițe lungi de abanos, păstorește oile casei. Nu vă mirați, există colțuri de rai pe pământ. Dar celor care cred că peștii cântă, ele nu sunt îngăduite vederii...

Freamătă pe vârfuri stejarii bătrâni la vederea amurgului. Un gând înțepat de spinul unei constatări mă binedispune: în pădurile tropicale, absența anotimpurilor, nu îngăduie copacilor memoria vârstei. Mai exact, copacilor din acea parte a lumii, le lipsesc inelele anilor. Pădurile noastre însă, au memorie și îmbătrânesc odată cu noi.

O pușcă a latrat în depărtări, semn că s-a deschis sezonul la braconaj și brusc, cântecul pădurii a amuțit. Omul... Cât de îndurător poate fi Domnul Dumnezeu – binecuvântat numele Lui, cu cei neîndurători?

Se lasă noaptea, o noapte frumoasă ca aceea imaginată de Macedonski sub aripa unei privighetori.

Un singur soi de bărbați, îmi provoacă dezgustul: cei care negustoresc secrete de budoar.

Un sfat de la un prieten întors din... morți „Întodeauna să preferi businessului american, gheșeftul evreiesc.

Se spune că poporul român este un popor sărac. Și se mai spune că portofelul omului sărac are miros de camfor care te trezește. Și totuși, poporul acesta nu se deșteaptă, el moare de sete umblând cu fântâna în spate. Dar cum să biruie acest popor sărăcia, câtă vreme el cere conducătorilor săi un viitor care să fie o perpetuare a trecutului ?

De ani și ani, revistele Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric, îl publică pe domnul Viorel Roman, prof. univ. la Universitatea din Bremen. Viorel Roman, propovăduitorul ecumenismului și al preaslăvirii lumii occidentale. Și tot de atunci, maestrul Ion Marin Almăjan, mă dojenește mâhnit. Oare de ce nu reușesc să-l conving pe acest dascăl universitar, că intrând în occident creștinismul a intrat într-o lume barbară?

VASILE TODI

Mă întreabă o jună jurnalistă: „De ce duce lipsă România azi?” Mă uit mai atent, și observ că fata, frumoasă altminteri, are multe oase, puțină carne și nicio lumină. Îi răspund totuși: „De oameni care să calce pe timp.”

Compliment de evreu bătrân: „Sărut cu plăcere mâna care lucrează, cu mai multă plăcere decât mâna care mânuiește evantaiul.”

Cartea, singura mea însoțitoare cu care mă înțeleg tăcând.

Dihotomică alcătuire morală au scriitorii români: Rebreanu vedea în legionari prima generație eroică românească, în vreme ce Eftimiu aducea laudă bolșevismului lui Stalin, dorind, după cum spune Lovinescu, intrarea noastră în Republica Sovietică.

Întâlnire la Constanța cu cititorii mei macedoneni. Zbor deasupra acestui colț de Asia, cu regretul de a nu putea revedea podul de la Cernavodă, cel ridicat pe geniul lui la 14 septembrie 1895, când - după spusele unui martor la eveniment - „un tren format din 15 locomotive fluerând înspăimântător a sburat cu 80 km / oră deasupra valurilor Dunării.” Îndelung contestată utilizarea

oțelului moale în locul fierului la construirea lui, s-a dovedit până la urmă a fi soluția corectă.

Dacă politicienii de azi ai României, ar fi așezați sub hotărârile lor, adică sub greutatea propriei prostii, puțini ar mai putea fi salvați.

Mereu s-a încrețit urât istoria peste țara asta a românilor. Un exemplu, fie el și epic, este edificator: Constantin Țoiu, are într-un roman al său, un personaj care cumpără o salopetă și o aduce într-o editură pentru ca volumul de versuri să-i fie croit exact pe măsura buzunarului acelei salopete. De ce? Pentru că insul ajuns poet acum, spera ca muncitorii să-i poarte cartea în buzunar, pentru pauzele de prânz!

În acele vremi, băiatul lui Moța a fost trimis la închisoare pentru că s-a dus cu o fată la un film sovietic. Nu le-a plăcut și au plecat. Pe drum l-au ridicat. Avea 18 ani...

Din nou în liniștea casei din câmpie. Nimic nu mă odihnește mai mult, decât vederea unei fântâni cu ciutură respirând în nemărginirea câmpiei. Fântânile cu ciutură, odihnind la ceasurile amiezii, sunt ochiurile deschise spre vis ale pământului.

Câmpia și în amurg, Beethoven. Notată cu opus 13, dar a opta în ordinea compunerii, Sonata Patetica. Îmi place această creație cu care începe prima literă ce definește geniul lui Beethoven.

Ascultând-o singur în bibliotecă, detest auditiile în grup, îmi revin în gând însemnările lui Romain Rolland, cel mai profund și pios cercetător al operei beethoveniene: „Sonata Patetica este, cum am mai spus-o, o minunată paradă, care desigur își merită numele; căci mare patos dramatic, în sensul cel bun și în cel rău, se revarsă cât îți poștește inima”. Și continuă prietenul lui Istrati: „Adagio din Patetica (op. 13) e ca întreaga sonată o reușită prea perfectă, într-o formă teatrală, unde actorii sânt prea vizibili... Poate sânt prea sever prin reacție față de o operă prea celebră, care a falsificat judecata publicului față de Beethoven. În orice caz nu se poate nega că în Patetica există elemente teatrale dramatice”. Nu, prietenul lui Panait, nu e sever, e nedrept! Căci tocmai caracterul dramatic intrinsec, dau lucrărilor lui Beethoven o putere de sugestie fără precedent.

Ascultând această bijuterie, gândul mă poartă la un tânăr ofițer, căruia în campania din Italia, i se putea zări în raniță, sceptrul de împărat. Nu zadarnic spunea cineva că de la Patetica la Eroica este același drum ca de la Rivoli la Austerlitz.